Raadsinformatiebrief

Datum	22 november 2022	Zaaknummer	2239471
		Portefeuille	Ruimtelijke ordening en infrastructuur
			J.T. van Burgsteden
Onderwerp	Voortgang initiatief nascheiding Brabantse gemeenten.		

Behandeling in commissie
Niet van toepassing

Kennisnemen van:
De ontwikkelingen op het gebied van de deelname van gemeente Meierijstad aan het Initiatief nascheiding van Brabantse gemeenten.

Aanleiding
In 2020 zijn wij met een aantal gemeenten een onderzoek gestart om na te gaan of nascheiding van huishoudelijk afval naast bronscheiding een extra bijdrage kan leveren aan de realisatie van onze doelstellingen. De deelnemende partijen zijn Meierijstad, 's-Hertogenbosch, Eindhoven, Helmond, Valkenswaard, Geldrop-Mierlo, Oss en de provincie.
In deze raadsinformatiebrief informeren wij u over de voortgang, de stappen die de bestuurders van de acht partijen de komende periode zetten en welke besluiten wanneer aan de raad worden voorgelegd.

Kernboodschap
Nascheidingsinitiatief huishoudelijk afval Brabant
Sinds 2020 onderzoeken de gemeenten 's-Hertogenbosch, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Valkenswaard, Helmond, Meierijstad en Oss samen met de provincie Noord-Brabant of nascheiding van huishoudelijk afval een extra bijdrage kan leveren aan de realisatie van onze afvaldoelstellingen (30kg/inwoner/jaar in 2025).
Onder het motto *'bronscheiding waar het kan, nascheiding waar het moet'* willen wij realisatie van onze VANG-doelen dichtbij brengen, grondstoffen hergebruiken, CO_2-uitstoot beperken, kosten van afvalbeheer beter beheersbaar maken en de dienstverlening aan onze inwoners op peil houden.

Eerste marktconsultatie (november 2020)

Om onze ideeën te toetsen hebben we in 2020 een markconsultatie gehouden. Via het aanbestedingsplatform TenderNed zijn het voorgenomen initiatief en de randvoorwaarden gepubliceerd.

De belangrijkste conclusies van deze marktconsultatie waren:

1. Met nascheiding kan uit het restafval van met name sterk verstedelijkt gebied (hoogbouw) met bewezen technieken zo'n 15-30% extra aan grondstoffen uit het restafval worden gehaald.
2. In Zuid-Nederland is op dit moment geen nascheidingscapaciteit aanwezig. Afvalbedrijven zien mogelijkheden voor de realisatie van een nieuw op te zetten nascheidingsinstallatie (NSI) in Brabant.
3. De marktpartijen zijn bereid zelf te investeren in een nieuw te bouwen nascheidingsinstallatie als de gemeenten gezamenlijk garant staan voor de levering 150.000 ton PMD-rijk restafval/jaar voor een periode van minstens 10 jaar.
4. Een gegeven richtprijs (ter hoogte van berekende toekomstig verbrandingstarief, excl belastingen) lijkt haalbaar.

De initiatief nemende gemeenten hebben samen echter maar ca. 75.000 ton restafval dat aan de criteria voldoet. In juni 2021 hebben daarom de gemeenten in samenwerking met de provincie een 'Brabants Afval Congres' georganiseerd om de overige gemeenten in Brabant en deels in Limburg te interesseren voor dit initiatief. Dit heeft echter niet het gewenste resultaat opgeleverd.

Bestuurdersbijeenkomst 3 december 2021

Op 3 december 2021 heeft een bestuurdersbijeenkomst plaatsgevonden van de deelnemende gemeenten. Tijdens deze bijeenkomst is met betrekking tot het initiatief tot dan toe o.a. het volgende besloten:

- Een tweede ronde markconsultatie uit te voeren om de gevraagde tonnen (150.000 ton) te toetsen en marktpartijen te vragen of zij zelf ook tonnen kunnen inbrengen en wat de consequenties hiervan zijn.
- Afhankelijk van de uitkomsten van dat marktonderzoek in Q3/Q4 2022 een concreet go/no-go-voorstel te maken ten aanzien van het lopende initiatief.

Tweede marktconsultatie (april 2022)

Op de tweede marktconsultatie hebben drie marktpartijen gereageerd. Samengevat zijn de belangrijkste conclusies:

1. De preferente voorkeurslocatie Eindhoven zien de partijen als een probleem. Ze hebben liever de vrijheid hierin. Daarnaast is ook de afwezigheid van een verbrandingsinstallatie in de buurt van Eindhoven een probleem.
2. De marktpartijen houden vast aan de te leveren minimum hoeveel restafval van 150.000 ton.
3. Voor contracttermijn neigen de partijen nu toch eerder naar 15 jaar in plaats van 10 jaar.
4. De richtprijs die was meegegeven, vinden de marktpartijen niet meer haalbaar.

Het aantal reacties op de tweede marktconsultatie (slechts 3 marktpartijen) en de resultaten hiervan hebben ons gedwongen naar alternatieven op het gebied van nascheiding te kijken. Hiervoor is een gesprek aangegaan met Midwaste.
Midwaste is een Coöperatieve Vereniging van veertien overheidsgedomineerde regionale afval- en reinigingsbedrijven, waar de gemeenten 's-Hertogenbosch, Oss en Cure afvalbeheer (gemeenschappelijk regeling van de gemeenten Eindhoven, Geldrop-Mierlo en Valkenswaard) lid van zijn. Meierijstad is middels een publiek-publieke overeenkomst met gemeente Oss lid van Midwaste.
Midwaste doet voor haar leden de gezamenlijke inkoop en het vermarkten van grondstoffen. Zo ontstaat schaalgrootte, wordt risico geminimaliseerd en wordt kennis gedeeld. Midwaste doet al jaren voor haar leden bijvoorbeeld de aanbesteding van sortering en verwerking van het PMD-afval, verwerking van restafval, inkoop PMD-zakken en minicontainers, etc.

Met Midwaste is gesproken over andere mogelijkheden voor het nascheidingsinititatief van onze zeven gemeenten: een verkenning kort gezegd gericht op "aansluiting" bij bestaande nascheidingsinstallaties en aanhaking met het schaalvoordeel (hoeveelheid na te scheiden afval) van de aangesloten gemeentes via Midwaste.
Deze verkenning via Midwaste lijkt een haalbaar alternatief voor het lopende initiatief. Om die reden is de verkenning op hoofdlijnen in Q2 2022 verder uitgewerkt.

Bestuurdersbijeenkomst 9 juni 2022
Op 9 juni 2022 hebben de (nieuwe) bestuurders van de zeven gemeenten met elkaar gesproken over de voortgang en de vervolgstappen van het nascheidingsinitiatief. Hierbij is de optie Publiek-publieke samenwerking (bv Quasi inbesteden of Horizontale samenwerking) via Midwaste' ingebracht en op hoofdlijnen voorgelegd.
Publieke afvalverwerkingsbedrijven HVC (samenwerkingspartner Midwaste) en Omrin (lid van Midwaste) hebben beide een installatie voor het nascheiden en verwerken (verbranden) van afval. Midwaste heeft aangegeven beide bedrijven te willen benaderen met de vraag of zij interesse hebben in het bouwen van een nascheidingsinstallatie in Brabant. Een andere optie kan zijn dat deze bedrijven op een eigen locatie hun capaciteit uitbreiden voor nascheiding.
Midwaste onderzoekt nu of hierbij een Publiek-publieke samenwerking aanbestedingsrechtelijk uitkomst biedt voor haar leden en overige gemeenten om hierbij aan te sluiten.

Midwaste wil hierbij gewicht in de schaal leggen door al haar leden hierbij te betrekken. De 14 leden van Midwaste vertegenwoordigen 72 gemeenten die gezamenlijk goed zijn voor ca. 461.000 ton restafval.

De bestuurders hebben de voorkeur uitgesproken voor verdere verkenning van de optie 'Publiek-publieke samenwerking via Midwaste' en om parallel nog een aantal punten uit te zoeken, waaronder de impact van transportkilometers op de totale duurzaamheidscase. Dit in relatie tot de gewenste locatie van een nascheidingsinstallatie in Brabant (voorkeurslocatie Eindhoven).

Bestuurdersbijeenkomst 6 oktober 2022

Tijdens deze bijeenkomst zijn de 'optie Publiek-publieke samenwerking via Midwaste' en de resultaten van de analyse van de transportafstanden in het kader van duurzaamheid besproken. De conclusie is dat de transportafstanden tussen de gemeenten en de nascheidingsinstallatie een zeer klein deel uitmaken van de totale hoeveelheid CO_2-uitstoot, temeer omdat er bij een nieuwe "Brabantse nascheidingsinstallatie" ook altijd nog transport gaat plaatsvinden richting bestaande verbrandingsinstallatie(s). Hier komt nog bij dat veel gemeenten en marktpartijen bezig zijn om hun wagenparken te verduurzamen en steeds meer overgaan naar emissievrije voertuigen. Daarom is de voorkeurslocatie Eindhoven losgelaten.
De optie 'Publiek-publieke samenwerking via Midwaste' is verder verkend. Hierbij heeft Midwaste gesprekken met HVC en Omrin gevoerd over de mogelijkheden met betrekking tot het bouwen van een nieuwe nascheidingsinstallatie. Hieruit blijkt dat HVC concrete plannen heeft om in 2025 een nascheidingsinstallatie te bouwen in het westen van Brabant.
Ook heeft Midwaste haar leden benaderd ten aanzien van interesse in deelname aan dit nascheidingsinitiatief. Hieruit is voortgekomen dat er voldoende interesse is en daarmee verwacht wordt dat ook voldoende na te scheiden afval aangeboden kan worden, wat nodig is om een nieuwe nascheidingsinstallatie rendabel te maken.

Besloten is om de optie 'Publiek-publieke samenwerking via Midwaste' verder uit te werken ten aanzien van o.a. aanbestedingsrecht, financiële consequenties, juridische voorwaarden, samenwerking/organisatievorm, duurzaamheid en volume. We verwachten deze uitwerking in Q1 2023 gereed te hebben.

Communicatie
Om ervoor te zorgen dat de communicatie omtrent dit initiatief éénduidig plaatsvindt, gaat alle communicatie via gemeente Eindhoven.

Participatie
Niet van toepassing.

Duurzaamheid
De ambitie van gemeente Meierijstad is gebaseerd op het VANG principe (Van Afval naar Grondstof). Gemeente Meierijstad streeft naar het minimaal behalen van de VANG doelstellingen; een scheidingspercentage van 75% = 100kg restafval per inwoner per jaar en in 2025 een doelstelling van 30kg restafval per inwoner per jaar.
Met nascheiding bij hoogbouw zetten we een belangrijke volgende stap richting onze doelstelling.

Financiën
Door in te zetten op nascheiding wil Meierijstad de zeer forse kostenstijging vanaf 2028 zoveel mogelijk beperken (in 2028 loopt het huidig verwerkingscontract af, ieder nieuw contract zal fors hogere tarieven bevatten). Immers, over elke kilo herbruikbare grondstof die door nascheiding wordt verkregen, hoeft geen verbrandingsbelasting en CO2-heffing te worden betaald. Als er 15% extra rendement gerealiseerd kan worden, betekent dit dat gemeenten 15% minder verbrandingsbelasting en CO2-heffing hoeven te betalen over hun inbreng in de NSI.

Planning
Over de uitwerking van de optie ‘Publiek-publieke samenwerking via Midwaste’ en wat dit voor de gemeenten concreet betekent, informeren wij u in een gezamenlijke bijeenkomst eind maart/begin april 2023 voor alle raden van de zeven zullen de deelnemende gemeenten. Daarna starten zij ieder hun eigen besluitvormingsproces, waarbij we streven naar besluitvorming over deelname aan deze Publiek-publieke samenwerking in Q3 2023.

Bijlage(n)
Niet van toepassing.

Ter inzage documenten
Niet van toepassing.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van de gemeente Meierijstad

De secretaris,	De burgemeester,
drs. M.G.C. Wilms-Wils RA	ir. C.H.C. van Rooij